

Η προσέγγιση της πολιτισμικής διαφορετικότητας μέσα από την παιδική λογοτεχνία

Δραστηριότητες στο σχολείο
«Ταξίδι με τη λογοτεχνία»

Δ΄ τάξη - 3^{ου} Δημ. Σχ. Άργους

Μπιλιούρη Αργυρή

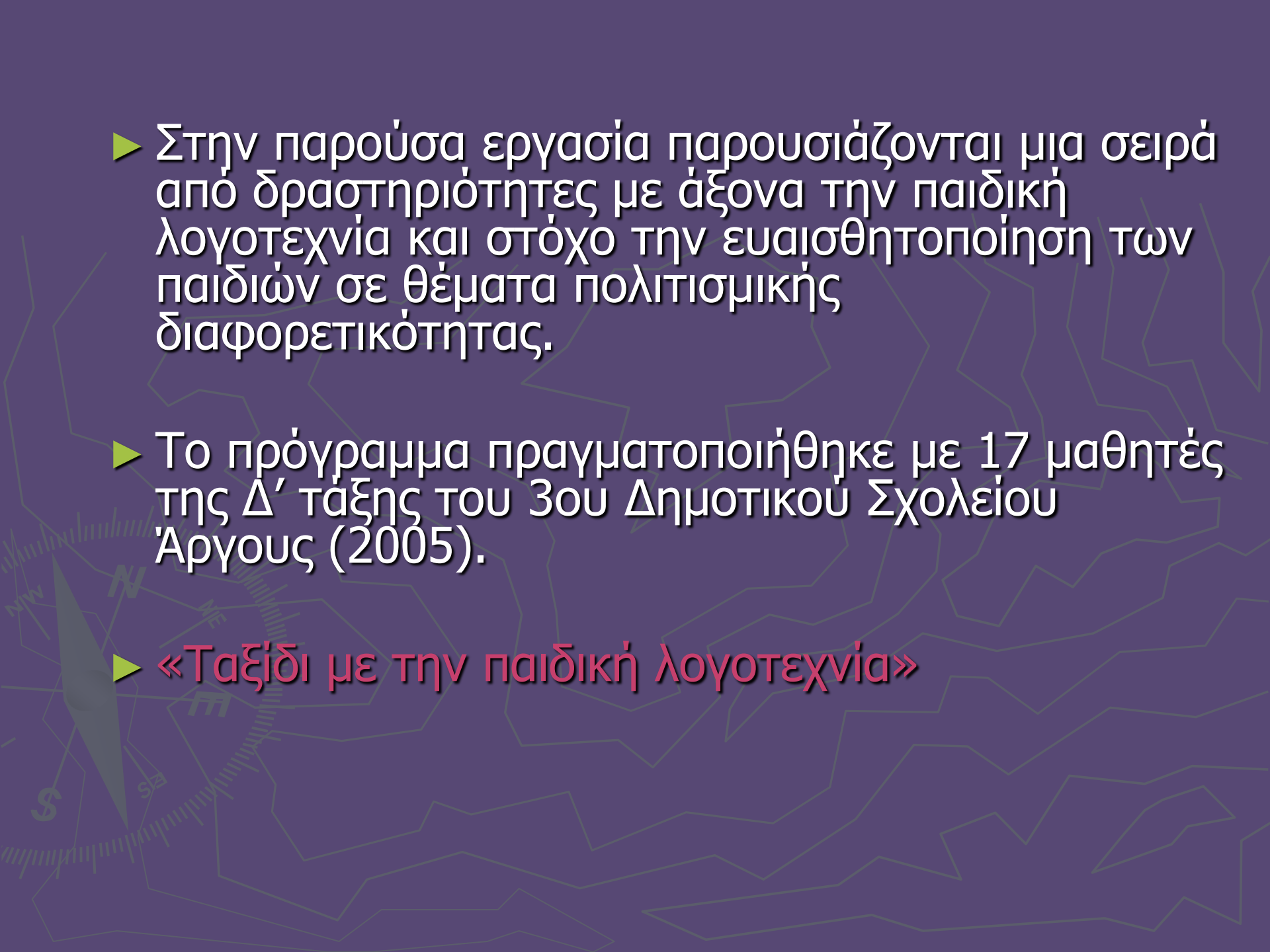
2005

Στόχοι του προγράμματος

- ▶ Αναγνώριση των προκαταλήψεων
- ▶ Καλλιέργεια της ενσυναίσθησης
- ▶ Ανάπτυξη ανοχής στη διαφορετικότητα
- ▶ Κατανόηση της έννοιας ειρήνη
- ▶ Συνειδητοποίηση της έννοιας αγάπη

Δυναμική της λογοτεχνίας

- ▶ Ποικιλία θεμάτων
- ▶ Αβίαστη μεταφορά μηνυμάτων
- ▶ Αισθητική απόλαυση και χαρά
- ▶ Συμμετέχουν όλοι

-
- ▶ Στην παρούσα εργασία παρουσιάζονται μια σειρά από δραστηριότητες με άξονα την παιδική λογοτεχνία και στόχο την ευαισθητοποίηση των παιδιών σε θέματα πολιτισμικής διαφορετικότητας.
 - ▶ Το πρόγραμμα πραγματοποιήθηκε με 17 μαθητές της Δ' τάξης του 3ου Δημοτικού Σχολείου Άργους (2005).
 - ▶ «Ταξίδι με την παιδική λογοτεχνία»

Ταξίδι με τη
λογοτεχνία

Ο ΤΑΞΙΔΕΥΤΗΣ ΤΗΣ ΕΙΡΗΝΗΣ
ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ

Α. ΛΑΟΥΤΑΡΗ ΓΚΡΙΤΖΑΛΑ

Εικονογράφηση:
ΜΑΡΙΑ ΤΣΑΚΜΑΚΗ

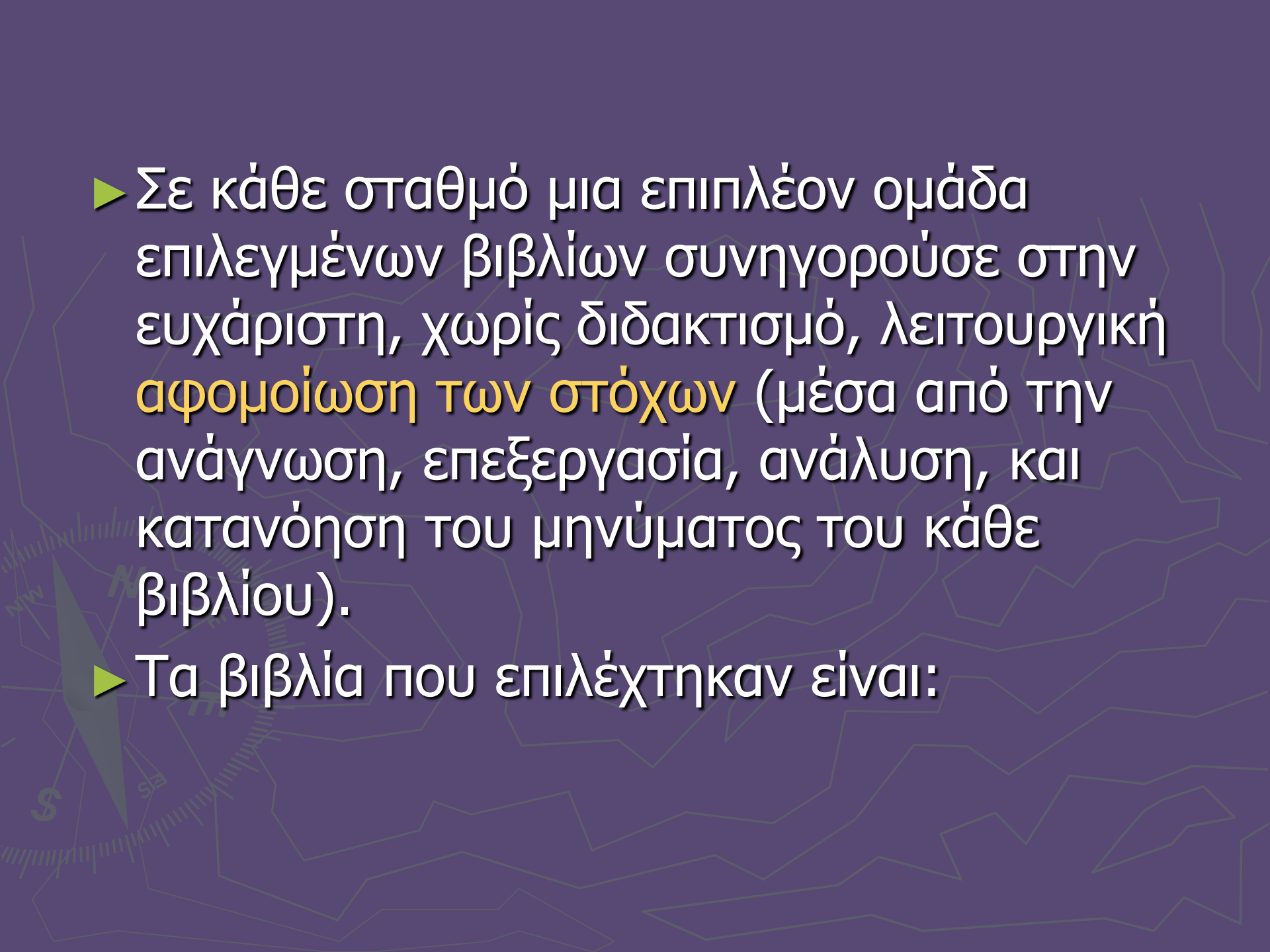

Προετοιμασία (του εκπαιδευτικού)

- ▶ Το περιστέρι επισκέπτεται χώρες.
Κάποιες επιλέχτηκαν σαν σταθμοί για να γνωρίσουν οι μαθητές τη **διαφορετική κουλτούρα ορισμένων λαών**, τα προβλήματά τους, τις **ιδιαιτερότητές** τους και μέσα από αυτά να αναπτύξουν στάσεις εκτίμησης και αποδοχής προς το «άλλο», το «διαφορετικό».

Χώρες-σταθμοί και οι επιδιωκόμενοι στόχοι σε κάθε σταθμό:

- ▶ Τουρκία: Η καλή γειτνίαση
- ▶ Ιαπωνία: Η αξία της προσφοράς
- ▶ Νότια Αφρική: Ο ρατσισμός-Οι φυλετικές διακρίσεις- Το δικαίωμα της αυτοδιάθεσης
- ▶ Πρώην Γιουγκοσλαβία: Η φρίκη του πολέμου.

-
- ▶ Σε κάθε σταθμό μια επιπλέον ομάδα επιλεγμένων βιβλίων συνηγορούσε στην ευχάριστη, χωρίς διδακτισμό, λειτουργική **αφομοίωση των στόχων** (μέσα από την ανάγνωση, επεξεργασία, ανάλυση, και κατανόηση του μηνύματος του κάθε βιβλίου).
 - ▶ Τα βιβλία που επιλέχτηκαν είναι:

Τα βιβλία μας

Το θαλασσίνο γεφύρι-
Εκπαίδευση ενάντια στην
εθνικιστική σκέψη

Η πετρόσουπα- Το δέντρο που έδινε-
Το δώρο της παπλωματούς
Εκπ στο σεβασμό του διαπολιτισμού
Και την αλληλεγγύη

Ο τριγωνοφαρούλης- Ο Έλμερ ,ο παρδαλός ελέφαντας-Τα
τρία μικρά λυκάκια - Το καπέλο της δεσποινίδας Χάνικατ -
Η τελευταία μαύρη γάτα-
Από την Εγώπολη στην Εσύπολη

Εκπαίδευση: στην εμποθητική δυνατότητα

Οι κατακτητές – Η βόμβα και ο στρατηγός – Πόλεμος
χωρίς αιτία - Ο σπόρος της ειρήνης
Εκπαίδευση στην ειρήνη και τη δικαιοσύνη

Αναγνώριση προκαταλήψεων

Α ' ΣΤΑΘΜΟΣ: Τουρκία

Το θαλασσινό γεφύρι

Είναι γραμμένο σε τρεις
γλώσσες και δείχνει ότι
υπάρχουν κοινά στοιχεία
εκεί που φαίνονται μόνο
διαφορές

Τι είναι αγάπη

Β ' ΣΤΑΘΜΟΣ: Ιαπωνία

Το δώρο της παπλωματούς-

Η πετρόσουπα-

Το δέντρο που έδινε

Είναι σημαντικό να ακούμε και να
νοιαζόμαστε για τις ανάγκες
των άλλων. Αυτό δίνει χαρά
και προορισμό στο ταξίδι της
ζωής

Η αξία της διαφορετικότητας

Γ ' ΣΤΑΘΜΟΣ: Ν/Αφρικανική
ένωση

Το ασχημόπαπο - Ο Έλμερ –
Ο τριγωνοψαρούλης- Ο
άσπρος γλάρος και ο μαύρος
κότσυφας - Η τελευταία
μαύρη γάτα - Το καπέλο της
δεσποινίδας Χάνικατ.

Η ιδιαιτερότητα του καθενός
πρέπει να γίνεται σεβαστή
γιατί μπορεί ο καθένας να
προσφέρει στο κοινωνικό
σύνολο μέσα από την
μοναδικότητά του.

Η αξία της ειρήνης

Δ ' ΣΤΑΘΜΟΣ: Ευρώπη
Πόλεμος χωρίς αιτία - Η βόμβα
και ο στρατηγός - Ο σπόρος της
ειρήνης - Οι κατακτητές

Η έννοια του πολέμου
αντιμετωπίζεται από
διαφορετική οπτική σε κάθε
βιβλίο.

«Οι κατακτητές» γίνεται φανερό
ότι η ειρηνική συνύπαρξη είναι η
ιδανικότερη προσέγγιση των
λαών.

Εκτός από τους 15 τίτλους που προτάθηκαν υπήρξαν και αποσπάσματα από άλλα βιβλία και κείμενα που χρησιμοποιήθηκαν για την επίτευξη του στόχου.

Π.χ. «Από την Εγώπολη στην Εσύπολη», με στόχο την ανάπτυξη της ενσυναίσθησης, Ο όρκος του Μ. Αλέξανδρου, η αξία του πολιτισμικού στοιχείου κ. ά.

Επιμέρους τεχνικές: Της έκπληξης

Χρησιμοποιήθηκε η «έκπληξη» ως τεχνική που θα μπορούσε να προσελκύσει το ενδιαφέρον των μαθητών.

Με την τεχνική αυτή επιδιώκεται η αβίαστη συμμετοχή των παιδιών, τα οποία θεωρούν τη δραστηριότητα σαν παιχνίδι.

Α) Περιμένοντας την «έκπληξη»

Το ενδιαφέρον των μαθητών έχει
ενεργοποιηθεί

- ▶ Το ενδιαφέρον είναι μεγάλο, ακόμα και από μαθητές που συνήθως δεν εκδηλώνουν ενδιαφέρον και προθυμία να συμμετάσχουν σε τέτοιου είδους δραστηριότητες.

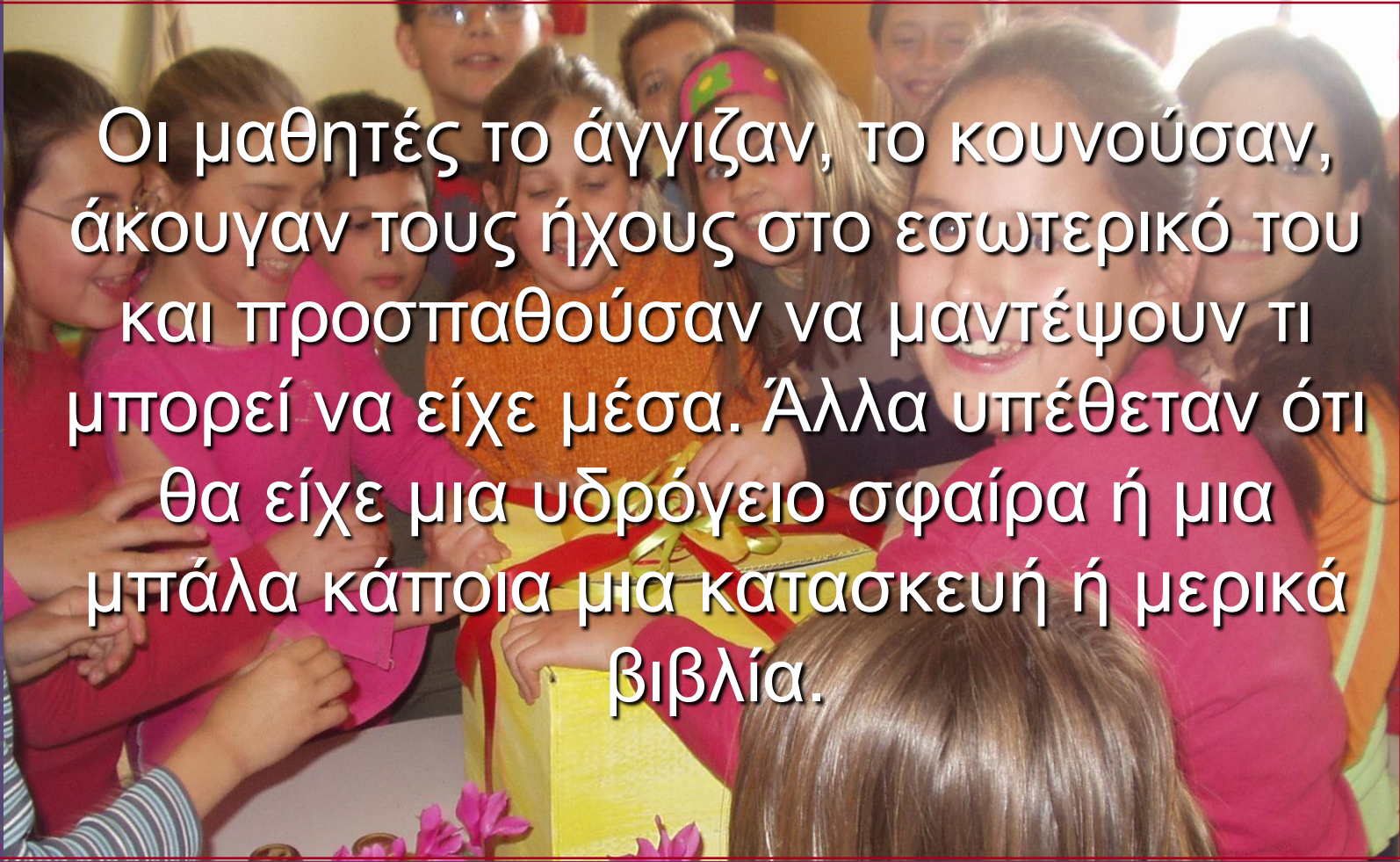
Τα παιδιά ανταλλάσσουν απόψεις και κάνουν
προβλέψεις σχετικά με το είδος της
έκπληξης

- ▶ Θα είναι κάποιο δώρο; Ένα παιχνίδι; Ένα βιβλίο; Η ανυπομονησία είναι μεγάλη. Κάθε πρωί ρωτούν να μάθουν αν έφτασε η έκπληξη.

B) Η «έκπληξη» φτάνει

- ▶ Ένα κουτί έφτασε στην τάξη. Μόλις το είδαν τα παιδιά ένα κύμα ενθουσιασμού τα ξεσήκωσε. Χοροπηδούσαν γελούσαν, ζητωκραύγαζαν, τα μάτια τους έλαμπαν. Ακουμπήσαμε το κουτί στο τραπέζι που είχαμε από πριν προετοιμάσει προκειμένου η «έκπληξη» να βρει τη θέση της μέσα στην τάξη.

Το
δ
ώ
ρ
ο

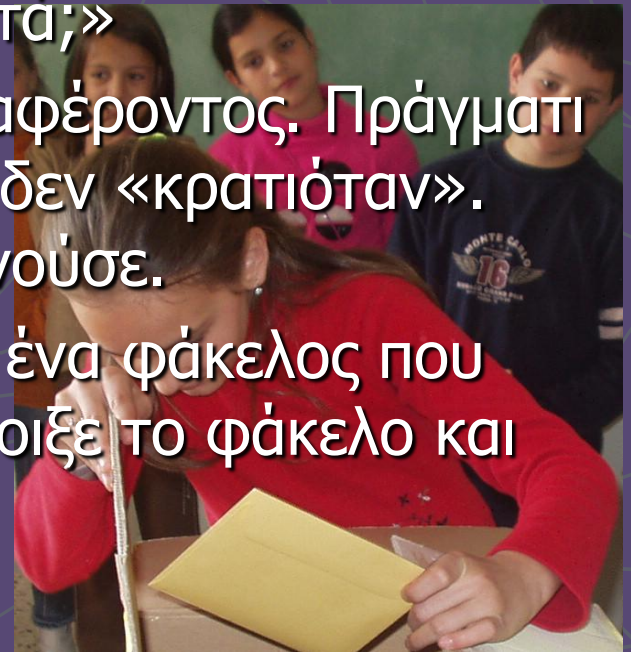

Οι μαθητές το άγγιζαν, το κουνούσαν, άκουγαν τους ήχους στο εσωτερικό του και προσπαθούσαν να μαντέψουν τι μπορεί να είχε μέσα. Άλλα υπέθεταν ότι θα είχε μια υδρόγειο σφαίρα ή μια μπάλα κάποια μια κατασκευή ή μερικά βιβλία.

- Πρόκληση ενδιαφέροντος
- Οικειοθελής δέσμευση

Γ) Το κουτί ανοίγει

- ▶ Μια ομάδα, ανέλαβε να ανοίξει το κουτί και να παρουσιάσει το περιεχόμενό του. Οι πρώτες τους εντυπώσεις για το περιεχόμενο ήταν: «Ενδιαφέρον!», «Έχει διάφορα πράγματα», «Δεν ήταν αναμενόμενο το περιεχόμενο», «Τι θα κάνουμε με αυτά;»
- ▶ ΣΤΟΧΟΣ ήταν η κορύφωση του ενδιαφέροντος. Πράγματι η άλλη ομάδα που παρακολουθούσε δεν «κρατιόταν». Δυσανασχετούσε, φώναζε, ανυπομονούσε.
- ▶ Ανοίγοντας το κουτί, επάνω, υπήρχε ένα φάκελος που έλεγε: «Άνοιξέ με». Μια μαθήτρια άνοιξε το φάκελο και διάβασε:

Αγαπητά μου παιδιά, Καλημέρα

Σας διάλεξα ανάμεσα σε εκατοντάδες παιδιά για να σας στείλω αυτό το δώρο.

Το ανοίξατε ή περιμένετε ακόμα;

Χαρά μου θα ήταν να μην το αφήσετε αναξιοποίητο. Πώς θα το αξιοποιήσετε; Θα συζητήσετε και θα βρείτε τους τρόπους. Τι θα κερδίσετε; Το ταξίδι της αναζήτησης θα σας φέρει το κέρδος. Μην απογοητεύεστε, θα δείτε ότι είναι πολύ σημαντικό και καρποφόρο. Εγώ θέλω όταν τελειώσει το ταξίδι σας να μου γράψετε τι αποκομίσατε από αυτό.

Αν μάθω ότι δουλεύετε καλά μπορεί αυτή την έκπληξη να ακολουθήσουν κι άλλες.

***Στόχος είναι να διατηρηθεί
αμείωτο το ενδιαφέρον***

Περιμένω νέα σας

Ο ΤΑΞΙΔΕΥΤΗΣ

Υ.Γ. Αυτά που συνοδεύουν το κουτί μην τα ανοίξετε τώρα, θα ενημερώσω τη δασκάλα σας πότε θα ανοιχτούν.

Επιμέρους τεχνικές: Η επιστολή

Στόχος της επιστολής του Ταξιδευτή ήταν η πρόκληση περιέργειας, αδημονίας, ερωτηματικών, αποριών και ενδιαφέροντος.

Επίσης ήταν η δημιουργία μιας δέσμευσης (εξωτερικό κίνητρο) απέναντι στον Ταξιδευτή, αυτόν που έστειλε το δώρο, για να δραστηριοποιηθούν και να οδηγηθούν στην ανάπτυξη προσωπικών εσωτερικών κινήτρων.

Τα ετερόκλητα αντικείμενα ενεργοποιούν τη φαντασία και προσπαθούν όλοι μαζί να ανακαλύψουν τη σχέση που συνδέει τα αντικείμενα μεταξύ τους.

Δ) Το κουτί περιλαμβάνει

Ένα καπέλο γονδολιέρη, ζώα της ζούγκλας (πλαστικά), ένα οριγκάμι, ένα μπουκάλι τεκίλα, ένα σακουλάκι μπαχαρικά, δυο φάκελοι και

«Ο ταξιδευτής της ειρήνης και της αγάπης»,
της Λαουτάρη-Γκριτζαλά, εκδόσεις Φυτράκη.

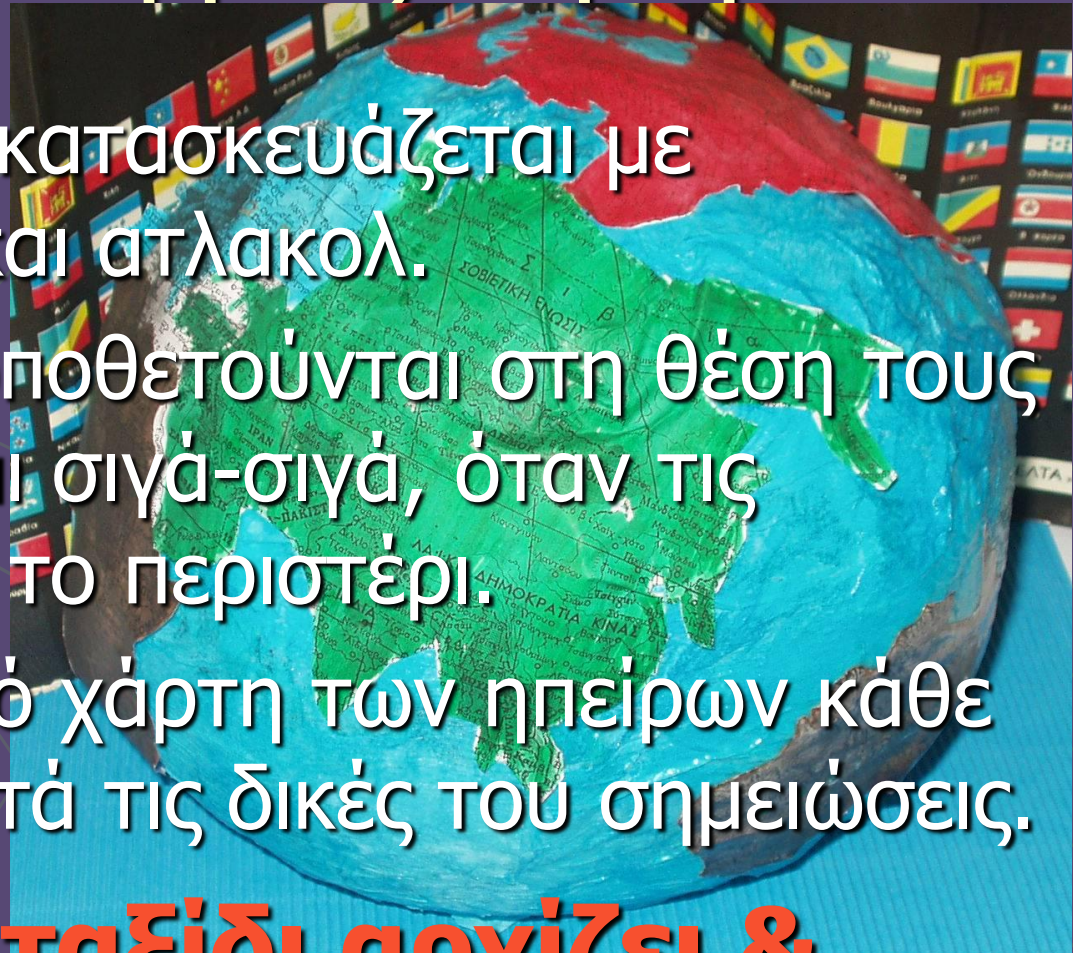
Επειδή ήταν δύσκολο να βρουν τη σχέση που υπάρχει ανάμεσα στα αντικείμενα, πρότειναν να διαβαστεί ένα μέρος του βιβλίου ...
μήπως αυτό βοηθούσε.

Οι πρώτες σελίδες του βιβλίου ενεργοποίησαν τους μαθητές που πρότειναν:

- ▶ Να ταξιδέψουν μαζί με το περιστέρι και να γνωρίσουν τον κόσμο
- ▶ Να φτιάξουν ζωγραφιές–κολλάζ με υλικό που αφορά τις χώρες που επισκέπτεται το περιστέρι
- ▶ Να παίξουν θεατρική παράσταση
- ▶ Να κατασκευάσουν μια υδρόγειο και να συμπληρώνουν το χάρτη της, ακολουθώντας το ταξίδι του περιστεριού.

Κατασκευή μιας υδρογείου

- ▶ Η υδρογείος κατασκευάζεται με εφημερίδες και ατλακολ.
- ▶ Οι ήπειροι τοποθετούνται στη θέση τους και βάφονται σιγά-σιγά, όταν τις επισκέπτεται το περισσότερι.
- ▶ Σε προσωπικό χάρτη των ηπείρων κάθε μαθητής κρατά τις δικές του σημειώσεις.

**A) Το ταξίδι αρχίζει &
Η ανάγνωση του «Ταξιδευτή»**

1η στάση – Τουρκία

- ▶ Το περιστέρι αλλάζει ήπειρο. Πρώτος σταθμός η γειτονική **Τουρκία**. Η χουρμαδιά τους δίνει γενικές πληροφορίες για τη χώρα.
- ▶ Οι μαθητές καταθέτουν τις γνώσεις τους και τις εμπειρίες τους για την Τουρκία και αποδεικνύεται ότι δεν ξέρουν και πολλά πράγματα για αυτήν.
- ▶ Μέχρι τον πόλεμο της απελευθέρωσης από τους Τούρκους έφταναν οι γνώσεις.
- ▶ Για το λαό και τη χώρα δεν γνώριζαν πολλά και είχαν μάλλον επιφυλακτική στάση απέναντί τους.

✧ Επιφυλακτική στάση (προκατάληψη)

✧ Άγνοια

Ο προβληματισμός και αλλαγή στάσης

Γενιές ολόκληρες έχουν μεγαλώσει με το φόβο (όχι ότι έχει εκλείψει) της επίθεσης εξ Ανατολών.

Οι στερεότυπες αντιλήψεις που περνούν από γενιά σε γενιά μέσα από την καθημερινότητα θέλουν πολύ χρόνο και προσπάθεια για να αλλάξουν.

Στόχος είναι:

οι μαθητές να μάθουν να αναγνωρίζουν τις διαστάσεις μιας κατάστασης , να κρίνουν πέρα από συναισθηματισμούς και να καταλήγουν σε συμπεράσματα αφού πρώτα γνωρίσουν τον άλλο και τον πολιτισμό του.

Σύνδεση 1: Ανάγνωση και προσέγγιση

Το Θαλασσίνο γεφύρι

Λείας Καραβία

Το θαλασσινό γεφύρι

- ▶ Ποιες έννοιες προβάλλονται μέσα από το συγκεκριμένο βιβλίο;
- ▶ Ποια νομίζετε ότι είναι τα σημεία της ιστορίας, που θα χρησιμοποιήσουμε για να ενεργοποιήσουμε την προσοχή των μαθητών, όσον αφορά τον «διαφορετικό» άλλο;
- ▶ Η συγγραφέας επικεντρώνεται στην ετερότητα των πρωταγωνιστών ή στα κοινά τους σημεία για να προσεγγίσει το θέμα της;
- ▶ Βρίσκετε κοινά σημεία των ηρώων, που μπορούν να αλλάξουν κάποια προϋπάρχουσα γνώμη;
- ▶ Το βιβλίο, ως εικόνα, συνηγορεί στην αναγνώριση ομοιοτήτων;

Σύνδεση 1: Ανάγνωση και προσέγγιση

Το θαλασσινό γεφύρι

Μιλάει για την φιλία που αναπτύχθηκε ανάμεσα σε δυο παιδιά, ένα Ελληνόπουλο και ένα Τουρκόπουλο, χωρίς το ένα να γνωρίζει το άλλο, με αφορμή ένα χαμένο παιχνίδι

Υπάρχουν κι άλλα κοινά εκτός από τα παιδικά παιχνίδια;

Μικρό project

Σύνδεση 2: Έτσι αποφασίζουν να φέρουν πληροφορίες για τη σημαία, τον ύμνο, τη γλώσσα, τις συνήθειες, τα επαγγέλματα, τις γιορτές, τα ρούχα, τη μορφή της χώρας.

(γεωγραφία, ενδυμασία, θρησκεία, φαγητό, έθιμα, χορός, μουσική, σημαντικά πρόσωπα)

1η στάση – Τουρκία

✧ Επιφυλακτική στάση ~ Αλλαγή στάσης
✧ Άγνοια ~ Γνώση

Το θαλασσινό γεφύρι

Μικρό project

**Οι άνθρωποι έχουν πολλά κοινά
μεταξύ τους, όπου κι αν ζουν,
όσο διαφορετικοί κι αν φαίνονται**

Οι στόχοι επιτεύχθηκαν;

Κύριε Ταξιδευτή

Ταξιδέψαμε κι εμείς μαζί με το περιστέρι,
αξιοποιήσουμε το δώρο σου, όπως σου
περιγράφουμε, και καταλήξαμε σε αυτές τις
αποφάσεις:

☛ Να σκεφτόμαστε περισσότερο το διπλανό μας
και τα προβλήματά του

☛ Να μας ενδιαφέρει ο χαρακτήρας και η προ-
σωπικότητα του άλλου κι όχι η καταγωγή του

☛ Να προσφέρουμε ότι μπορούμε σε αυτόν που
έχει ανάγκη

☛ Να αγαπάμε τον άλλο ακόμα κι αν είναι δια-
ρετικός από εμάς.

Ελπίζουμε να είσαι ευχαριστημένος με τις
εργασίες μας. Περιμένουμε νέα σου.

Οι μαθητές της Α' τάξης

Στη ζωή μας υπάρχει χρόνος και χώρος για
όλους.

Πρώτα πρέπει να γνωρίσουμε και να
προσπαθήσουμε να καταλάβουμε τον
«άλλο»

για να μπορέσουμε να επικοινωνήσουμε και
να συμβιώσουμε αρμονικά μαζί του.

Σας ευχαριστώ